

Պ Ա Ր Ա Կ Է Տ ' Ի Լ Ի Է

Մ Ա Ր Ա Զ Ա Խ Ց Գ Ա Ղ Ղ Ի Ո Ց

Եւրոպայի վիճակը որչափ ալ առ այժմ՝ խաղաղական երեւնայ, անպատճառ պատերազմ՝ պիտի բացուի կըսեն քաղաքագէտք այլ եւ այլ տէրութեանց մէջ, եւ յանուանէ Խտալիոյ եւ Աւստրիոյ խնդիրները առանց պատերազմի վերջանալու պէս չեն երեւիր, եւ Գաղղիան մինչեւ վերջը հանգարտ չկըրնար մնալ կըսեն: Այս բանիս յայտնի ապացոյց են այն երեք տէրութեանց մէջ եղած զինուորական սոսկալի պատրաստութիւնքը:

Գաղղիոյ զօրապետներն ալ այս վերջին տարիներս բաւական անուանի եղան իրենց քաջութեամբը, եւ գուցէ նորէն կանչուին պատերազմի դաշտերը: Սոցա մէջ երեւելիներէն մէկն ալ Պարակէ Տ'իլիէ մարաջախսն է, որոյ համառօտ կենսագրութիւնը այս տեղս կ'զնեմք:

Դիմացի պատկերին վրայ նայողը մէկէն կ'հասկընայ որ այնպիսի զինուորական մը կը տեսնէ որ այն գծուարին եւ փառաւոր վիճակին համար ծնած ու մեծցած է: Եւ յիշաւ, այս ծեր սպարապետը պատերազմի դաշտին մէջ ծներ է 1793-ին, եւ հօրը զօրապետական աստիճանովը՝ ընականապէս զինուորութեան սահմանուած: Տասներկու տարեկան էր երբ զինուորանոց մտաւ, տասնութեց տարեկան՝ ձիաւորաց փոխատեղակալ եղաւ ու Լայփցիկի (Լիփսիայի) պատերազմին մէջ ձախ թեւը կորանցուց քաջութեամբ: Այնուհետեւ սկսաւ առաջ երթալ հետ զհետէ զինուորական աստիճանի մէջ մեծնալով: —

Ճէզայիւրի մէջ 1830-ին գնդապետ եղաւ, վեց տարի վերջը Սէն-Սիւրի հրամանատար. 1840-ին դարձեալ զրկուեցաւ Ճէզայիւր, եւ Արաբացոց դէմ շատ քաջութիւններ ընելով, 1843-ին Կոստանդինայի վերին հրամա-

նատարութիւնն ընդունեցաւ:

Փետրուարի յեղափոխութեան ժամանակին (1848) ինքն եւս գործակից եղաւ, այլ եւ այլ գործերու մէջ մտաւ, Տուպ Նահանգի երեսփոխան եղաւ, եւ Նափոլէոնեան կուսակցութեան անցնելով՝ նախագահէն իբրեւ զօրապետ զրկուեցաւ Հռոմ, բայք հոն ազատասէր Հռոմայեցիները զսպելով՝ պապին իշխանութիւնը հաստատելու մեծապէս օգնութիւն ըրաւ: 1850-ին դարձաւ Գաղղիա, եւ անուանեցաւ զինուորական հրամանատար Փարիզու:

Կայսերութեան սկիզբը (2 դեկտ. 1851) Պարակէ Տ'իլիէն Նափոլէոն կայսեր զօրաւոր օգնականն եղաւ. եւ երբ Արեւելեան պատերազմը բացուեցաւ, Պալթիկ ծովը զրկուած զօրաց հրամանատարը ինքն էր, ուր եւ մեծ անուն հանեց Պոմարսուտ ամուր բերդը առնելով: Այն քաջութեամբ արժանի եղաւ Գաղղիոյ մարշալ անունն ընդունելու (28 օգոստ. 1854). միանգամայն ընտրուեցաւ անգամ ծերակուտին, եւ նոյն ժողովոյն չորս փոխագահերէցներէն մէկն եղաւ:

Այս պատիւներուն մէջն էր՝ երբոր վրայ եկաւ Խտալական պատերազմը 1859-ին: Կայսրը անուանեց զնա հրամանատար առաջին թեւոյ Ալպեան բանակին, որով եւ իրեն ընկաւ Գաղղիոյ յաղթութիւններուն ճանապարհ բախալու պարծանքը: Մալէնեանոյի պատերազմովն ու առմամբը (յունիսի 8) անունը հռչակուեցաւ. բայց շատ աւելի մեծցաւ իրեն փառքը Սոլֆերինոյի պատերազմին ժամանակ ցուցուցած քաջութեամբը: Այն օրուան յաղթութեանը եւ Սոլֆերինոյի առնուելուն մեծ պատճառներէն մէկն ալ Պարակէ Տ'իլիէն եղաւ, որով եւ անցաւ իկարգս մեծագոյն եւ անուանի զօրավարաց ներկայ դարուս:



Պարսիկ Տ'իլիկ.